

DE FABRIEKSBODE.

WEEKBLAD VOOR EN VAN HET PERSONEEL VAN

de Nederlandsche Gist- en Spiritusfabriek, de Fransch-Hollandsche Oliefabrieken „Calvé-Delft“, de Lijm- en Gelatinefabriek „Delft“, Gemeenschappelijk Eigendom en Van Markens Drukkerij-Vennootschap.

Onder Redactie van J. C. VAN MARKEN.

Vaste medewerkers: Dr. J. C. ERINGAARD, G. KNUITTEL en Mr. D. C. ENDT.

Met Elkaar — Voor Elkaar.

Zendracht maakt macht.

De Fabriek voor Allen

Allen voor de Fabriek.

Volhard bezonnen — In 't eind verwonnen.

Door den Arbeid — Aan den Arbeid.

Eene huldebetuyging.

Wie het verslag van het op 16 April l.l. door de arbeidsvennooten van Van Markens Drukkerij-Vennootschap gevierde feest in ons weekblad gelezen heeft, zal zich herinneren, dat op dien feestavond door den ondergeteekende in zijn openings- en welkomstwoord de nadruk erop gelegd werd, dat dat feestelijk samenzijn niet in de eerste plaats zijne aanleiding vond in het 12½-jarig jubileum der vennootschap, doch veeleer en vooral in den overgang van alle deelen der vennootschap uit den eendome door de oorspronkelijke aandeelhouders in dien der vaste werklieden der vennootschap.

Die algeheele overgang, of eigenlijk de overgang der laatste nog niet van eigenaar veranderende deelen, had weliswaar niet eerst kort geleden plaats gevonden, doch was reeds aan het einde van het tiende bedrijfsjaar der vennootschap een feit geworden en toen reeds — natuurlijk — waren er plannen gemaakt tot eene viering van dat gewichtige feit, hetwelk de sociale proef, die de heer VAN MARKEN zich met de stichting der drukkerij had voorgenomen, als zoo welgeslaagd stempelde.

Tal van omstandigheden echter, als overmaat van werkzaamheden, zoowel aan de zijde der vennootschap, als aan die van den stichter-commissaris, den heer VAN MARKEN, noodzaakten telkens opnieuw, die viering uit te stellen, totdat ten slotte, toen ook het 12½-jarig bestaan in het verschiep opdaagde, besloten werd, beide heuglijke gebeurtenissen te zamen te herdenken, daarbij echter de oudste als de meest gewichtige vooropstellende.

Zoo ontstond dus de dubbele feestavond van den 16en April (de eigenlijke gedenkdag der oprichting was 15 April), hoewel ook daarvoor nog overwogen moest worden, of het feestelijk samenzijn niet opnieuw moest worden uitgesteld. De heer VAN MARKEN toch, die eigenlijk bij die viering niet ontbreken mocht, zou dien dag nog niet uit het buitenland zijn teruggekeerd, waar hij, zooals bekend is, geruimen tijd tot herstel van zijne gezondheid vertoefde. Op sterk aandrangen van den heer VAN MARKEN zelf echter werd eindelijk besloten — opdat uitstel niet geheel en al afstel zoude worden — niet langer het feest te verdagen En dus vond op 16 April l.l. het gezellig samenzijn van de arbeidsvennooten met hunne echtgenooten in „de Gemeenschap“ plaats, op de wijze, zooals te deze plaatse daarna beschreven is.

de fabrieken, en eronder de spreuk der drukkerij „door den arbeid, aan den arbeid“ en de gedenkdata „15 October 1891—15 April 1904“, terwijl het overige veld met bladen en bloemen is gevuld. Het is inderdaad een kunstwerk, dat den heer SCHOUTEN en zijnen medewerkers alle eer aan doet.

Dat de heer VAN MARKEN door dit huldeblijk ten zeerste getroffen was, behoeft niet gezegd en gaarne werd het door hem aanvaard, mede in de hoop, dat het aanschouwen van dat portret voor allen, die thans in de drukkerij werkzaam zijn, doch vooral ook voor de geslachten, die nog komen zullen, een spoorslag moge zijn, om het ideaal, dat hij zich met de oprichting der vennootschap heeft voorgesteld, hoog te houden.

De spreker meende echter, dat het niet geheel juist is, als men hem alleen beschouwt als den oprichter der onderneming. Wel is waar heeft hij de organisatie der vennootschap tot stand gebracht en het benoemde kapitaal grootendeels ter beschikking gesteld, doch het denkbeeld van de oprichting eener drukkerij was — zonder daarbij nog aan eene sociale organisatie als de onderhavige te denken — uitgegaan van den heer HAMER, die, helaas, slechts korten tijd zijne krachten heeft mogen wijden aan de zaak, die hij zoo energiek had helpen tot stand brengen. Ook aan HAMER zijn de vennooten veel verplicht en het was den heer V. M. daarom eene behoefte, als eene hulde aan zijne nagedachtenis, eene herinnering, in den vorm van een gouden sieraad, te overhandigen aan zijne weduwe, die bereid was gevonden bij deze plichtigheid tegenwoordig te zijn.

Maar naast den heer HAMER komt, aldus vervolgde de spreker, een zeer belangrijk deel van het welslagen der onderneming toe aan het oudste der tegenwoordige leden van den Raad van Beheer, den heer LANDHEER, en daarom wenschte hij ook aan dezen eene herinnering aan zijn 12½-jarig jubileum als directeur der drukkerij aan te bieden: ook den heer LANDHEER overhandigde de heer V. M. een gouden sieraad, dat hij, naar deze hoopte, nog lang en trouw moge dragen.

Nadat hierop de eerewijn was rondgereikt, nam de heer LANDHEER opnieuw het woord, om den heer V. M. te verzoeken, ook het zijver dienstkruis der drukkerij, dat ter gelegenheid van het 12½-jarig bestaan was ingesteld, te aanvaarden, waartoe de commissaris der vennootschap natuurlijk gaarne bereid werd gevonden.

* *

De plichtigheid van Dinsdag 17 Mei zal voor zeker allen, die haar bijwoonden, nog lang als eene gewichtige en schoone gebeurtenis in herinnering blijven en zeker zal ook de aanwezigheid van het herinneringsraam in het gebouw der drukkerij steeds meer hare betekenis aan de oudere en jongere arbeidsvennooten van Van Markens Drukkerij-Vennootschap doen gevoelen.

J. C. E.

In en om de Fabriek.

Onze medewerkers.

In het hoofd van ons weekbladje is met dit nummer eene kleine wijziging gekomen. De heer MARLET, die vroeger een zeer ijverig „vast medewerker“ was en onze Bode met tal van bijdragen op verschillend gebied heeft verrijkt, heeft — nu sedert eenigen tijd de aard zijner dagelijkse werkzaamheden voor de fabrieken hem veel vaker dan vroeger naar elders roept, en nu hij dus buiten staat is, als vroeger, ge-

de heer VAN MARKEN zelf had op voortgang der bijeenkomst aangedrongen — immers kon hij niet weten, dat men vooral ook daarom zijne aanwezigheid bij die gelegenheid wenschte, wijl men voor hem, aan wien men het bestaan der onderneming, en meer nog, de buitengewone arbeidsvoorwaarden, waaronder in de drukkerij gewerkt wordt, te danken heeft, iets bijzonders had voorbereid. Reeds geruimen tijd vóór den overgang van „het kapitaal“ aan „den arbeid“ had plaats gehad, waren door de arbeidsvennooten plannen gemaakt, om den stichter der vennootschap een bewijs hunner erkentelijkheid en vereering te geven, plannen van groote verscheidenheid en niet gering in tal. De keuze was moeilijk; men was niet gauw tevreden, totdat men eindelijk met aller instemming tot uitvoering van een voorstel van een der vennooten besloot.

Op den avond van den 16den echter kon de huldebetuyging dus niet plaats hebben, terwijl uiteraard ook nádat de heer VAN MARKEN in het laatst der vorige maand op „Rust Roest“ was teruggekeerd, een korte tijd verlopen moest, alvorens men hem kon uitnoodigen, haar in ontvangst te nemen.

Laatsteleden dinsdagmiddag echter begaf de heer VAN MARKEN zich op uitnoodiging der vennooten naar het gebouw der Drukkerij, alwaar hij in het conferentie-lokaal, dat met groen en bloemen feestelijk was versierd, alle leden van het personeel met den Raad van Beheer, alsmede ook mevrouw HAMER, de weduwe van den overleden directeur, en enkele gasten uit onzen kring vereenigd vond.

Al spoedig na zijn binnentreden nam de heer LANDHEER het woord, om namens de arbeidsvennooten den heer VAN MARKEN te betuigen, hoe warm hunne gevoelens voor hem zijn, hoe diep allen mede gevoelen de betekenis, die de heer V. M. zelf in de daad der stichting der vennootschap heeft gelegd. Hij beschreef den drang, dien men gevoeld had, den stichter der onderneming hulde te brengen en sprak eindelijk de hoop uit, dat de wijze waarop die huldebetuyging door hen was voorbereid, zijne instemming zou mogen verwerven.

Onmiddellijk hierop trok de heer LANDHEER het groote doek, dat tot dusver één der hooge vensteramen van het lokaal had bedekt, naar omhoog, waarna in plaats van het gewone raam van kleurloos glas een kunstwerk uit het bekende glasschilders atelier van den heer JAN SCHOUTEN te Delft zichtbaar werd. In het midden van dat geschilderde raam bevond zich een groot, uitmuntend gelijkend portret van den heer VAN MARKEN, daarboven een silhouet van Delft en

regeld bijdragen voor ons blad te leveren — verzocht, als vast medewerker te mogen worden ontslagen, welke ontslag hem gaarne op de meest eervolle wijze door den hoofdredacteur is verleend. De heer MARLET betuigde intusschen, dat, al zij hij dan ook op eigen wensch geen vast medewerker meer, hij toch gaarne, zoo vaak hij den daartoe noodigen stof en tijd heeft, bijdragen zal blijven zenden — zooals ook reeds dit nummer weder een bericht uit de pen van den heer MARLET bevat (verslag „Helpt Elkander“).

In de plaats van den heer MARLET is thans door de Directiën Mr. ENDT uitgenoodigd, als vast medewerker op te treden, nadat deze sedert eenigen tijd reeds door verschillende bijdragen onzen lezers bekend is geworden.

Het Drukkerij-raam.

De Raad van Beheer der Drukkerij wenschte het prachtige geschilderde raam, dat l.l. dinsdag, zooals in het hoofdartikel in dit nummer wordt bericht, voor den heer VAN MARKEN werd onthuld, als een blijk van erkentelijkheid voor zijne stichting der Drukkerij, ook voor de leden van het personeel der zusterondernemingen ter bezichtiging te stellen.

De ruimte van het lokaal, waarin dat raam geplaatst is, is echter te klein, om vele personen tegelijk te kunnen bevatten, terwijl ook de werkzaamheden niet zouden toelaten, dat des daags een meer of minder groot aantal personen het kwamen bezichtigen. Daarom zal heden, zaterdagavond, en misschien ook nog op een of meer volgende avonden, het raam aan de binnenzijde door een groote spiritusgloeilamp (van 300 kaarsen) worden verlicht, zoodat het schilderwerk door zeer velen tegelijk buiten zal kunnen worden bezichtigd.

De Harmoniekapel.

** Door prachtig zomerweder begunstigd vertrok de kapel laatsteleden Donderdag — 12 Mei, Hemelvaartsdag — per spoor naar Gorinchem om deel te nemen aan den derden jaarlijkschen wedstrijd van den Zuid-Hollandschen Bond van Harmonie- en Fanfare-Verenigingen.

Op den vastgestelden tijd, half elf, ving de wedstrijd aan, die, evenals het voorgaande jaar in het Agnetapark, een gewoon verloop had.

Met genoegen kan geconstateerd worden, dat weder bij vele verenigingen groote vooruitgang was te bespeuren en daardoor (dit jaar vooral), men zou zeggen plotseling, geduchte concurrenten zich voordoeden. De kapel moest dit tenminste zeer tot hare spijt in den gewonnen wedstrijd ondervinden.

Ofschoon er goed was gestudeerd, en niet-tegenstaande de kapel haar nummer uitstekend ten gehore bracht, keurde de jury haar ditmaal slechts den derden prijs toe. (De stemming der jury was dit jaar dan ook bijzonder uiteenlopend. De kapel toch kreeg 2 stemmen voor den 1^{en} en 3 voor den 3^{en} prijs, terwijl Warmond 4 voor den 2^{en} en 1 voor den 3^{en} kreeg en Vlaardingen 3 voor den 1^{en}, 1 voor den 2^{en} en 1 voor den 3^{en} prijs). Het was te begrijpen dat dit eenigszins op de stemming der leden werkte.

In den wedstrijd voor „Lecture à vue“ heeft zij zich echter schitterend getoond. Zij handhaafde daar haar ouden roem en verwierf met algemeene stemmen, den 1^{en} prijs.

Na afloop van dezen wedstrijd was de kapel vrij en vermaakte men zich door de bezienswaardigheden van Gorinchem te bezichtigen, wat zeer zeker wel de moeite waard is.

Te ongeveer 6 uur 's avonds trok zij weder